

včetně některých ukázek (i s originálním textem).

Čistě literární je poslední studie významné brněnské bulharistky Ivany Srbkové. Autorka se věnuje překládání bulharské literatury, především textů vzniklých po roce 1945. Ve svém článku se zaměřila na charakteristiku bulharik na literárním serveru *iliteratura.cz*. Tento server patří dnes k nejdůležitějším internetovým pomůckám pro studium současných světových literatur. Zvláštní sekci má samozřejmě i literatura bulharská, na níž jsou publikovány recenze původních bulharských textů, překladů do češtiny, portrétů autorů, ale obsahuje i teoretické články zaměřené na proměny bulharské literatury po roce 1989.

Za zmíněnými studiemi následuje esej kulturní antropoložky Gabriely Fatkové, která se zamýšlí nad vzájemnými vztahy kulturní antropologie a výzkumu ekonomické migrace. Své úvahy a otázky konstruuje na základě vlastních výzkumů, především bulharských Karakačanů, ale i zkušeností z pobytu v západoevropských zemích.

Druhou esej napsal opět Vladimír Penčev a širšímu publiku tu prezentuje plzeňskou bulharistiku (v rámci Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni). Zmiňuje oblasti výzkumů,

úspěchy na publikačním i překladatelském poli a zamýšlí se nad perspektivami bulharistických výzkumů v ČR vůbec. Nevynechává ani poněkud kritické zhodnocení někdy až bouřlivých proměn na zmíněné fakultě, kdy po zřízení výuky bulharštiny na katedře slavistiky ve školním roce 2006/2007 došlo o dva roky později ke zrušení této výuky. Ale ani tento krok neukončil zájem o bulharské prostředí na fakultě, byť se výzkumy zúžily v podstatě jen na katedru antropologie.

Po zprávách a recenzích uzavírá monotematické číslo časopisu rozhovor Marka Jakoubka s Vladimírem Penčevem. Interview prezentuje vědeckou i překladatelskou práci V. Penčeva s akcentem na aktuální situaci česko-bulharských vztahů na univerzitní a akademické úrovni.

Recenzované bulharistické číslo časopisu *Studia Ethnologica Pragensia 2/2016* přináší velmi kvalitní texty, které obohacují české poznání bulharského prostředí a rozvíjejí tradiční i novější témata výzkumů etnologického, historického i literárního bádání. Snad nepřeháním, když konstatuji, že právě česko-bulharské vztahy ve zmíněných rámcích patří ze zemí bývalého východního bloku k těm nejrozvinutějším.

Jaroslav Otčenášek (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Irena Sawicka – Jolanta Sujecka,
Wprowadzenie do bałkanologii. Etnosy
– języki – arealy – konceptualizacje.
Institut Slawistyki PAN – Fundacja
Slawistyczna, Warszawa 2015, 214 s.–

Nevím, z jakého důvodu čeští odborníci dosud nesestavili alespoň základní

příručku úvodu do balkanistiky či balkanologie. Takováto publikace by byla velmi

potřebná, nejen pro nauku, ale též pro potřeby publicistiky a vlastně i pro širokou veřejnost. Kolegyně z varšavského Ústavu slavistiky Polské akademie věd právě takovou – vcelku útlou, ale fundovanou – příručku sestavily. Široce pojatá balkanologie by musela samozřejmě zahrnovat studium této evropské oblasti ze všech úhlů pohledu, potom by se ovšem jednalo o několikadvazkové dílo. Irena Sawická a Jolanta Sujecká si vybraly užší pojetí balkanologie – historicko-etnologicko-lingvistické. Publikace má sice jen dvě stovky stran, ale její příprava musela zajisté trvat velmi dlouho. A vyplatilo se to.

Publikace je rozdělena do pěti nestejně rozsáhlých hlav. První hlava zabírá v podstatě polovinu knihy a představuje samotný základ balkanologie, skromně nazvaný *Wprowadzenie* (Úvod). Irena Sawická charakterizuje samu podstatu balkanologie ve výše zmíněném užším pojetí. Po obecných podkapitolách následuje konkrétní lingvisticko-geografická klasifikace balkánských jazyků. Kratší podkapitola je věnována tzv. balkánskému jazykovému svazu (souhrnné označení společných lingvistických proměn některých balkánských jazyků různého původu, tj. nejen slovanských). Velmi rozsáhlá je pátá podkapitola zaměřená na charakteristiku balkánských etnik a příslušných jazyků, přičemž jsou zmiňovány nejen hlavní současné etnika (Chorvaté, Řekové aj.), ale též etnika zaniklá (Ilyrové, Thrákové) a etnografické skupiny nemající charakter národa (Pomaci, Aromuni, Torbeši atd.). Každá tato skupina je charakterizována geograficky, historicky, rámcově lingvisticky a statisticky. Vynechání nejsou samozřejmě ani Romové a židovské osídlení sefardského původu.

Druhá hlava, též od I. Sawické, se zaměřuje na hlubší lingvistickou analýzu balkánských jazyků. Věnuje se morfologii, fonetice, gramatice,

některým specifickým (proměny nosovek) a v závěru také balkánské sylabice. Vše je doplněno mnoha příklady a konkrétními srovnáními.

Autorkou třetího bloku je Jolanta Sujecká, která se soustředila na historické a kulturní proměny Balkánu, s důrazem na proměny mentalit – zjednodušeně řečeno, co je vlastně Balkán a jak jej chápat. Autorka se tu nepokouší o komplexní popis této problematiky v rámci celého poloostrova, ale vybírá si několik emblematických případů – zvláště složitý případ formování moderní identity Makedonců, včetně stále nejednoznačně vyjasněné otázky možného spojení antických Makedonců s jejich slovanskými jmenovci (genetická teorie). Další polohu tohoto textu prezentuje několik příkladů vzájemného ovlivňování balkánských národů a Turků (např. převzetí přídomku „hadži“, jenž původně označoval muslima, který vykonal pouť do Mekky, i křesťany, kteří navštívili Boží hrob v Jeruzalémě, apod.).

Čtvrtý blok, znovu od Ireny Sawické, se týká metod areálového studia Balkánu a závěrečný pátý oddíl od téže autorky přináší jak syntézu jazykové problematiky regionu, tak i aktuální proměny balkánských konvergencí v rámci studia mentalit.

Knihla též obsahuje několik map a lingvistických tabulek a obsáhlý soupis literatury, jenž je rozdělen na část v latince a v cyrilici.

Tato syntetická publikace velmi vhodným způsobem umožňuje kvalitně proniknout do balkanistiky, a to vysokoškolským studentům či odborníkům z jiných oblastí, pro české balkanisty pak představuje vhodný doplněk jejich bádání. Jazyk práce – polština, myslím, nepředstavuje pro tyto naše odborníky výraznější překážku.

Jaroslav Otčenášek (EÚ AV ČR, v. v. i.)